

Handleiding voor schoolbesturen bij de prikactie

Op dinsdag 27 juni zullen veel leerkrachten in Nederland een uur later starten met hun les dan normaal. De organisaties die verenigd zijn in het PO-front hebben tot deze prikactie opgeroepen om hun boodschap aan de politiek kracht bij te zetten. Zij willen dat in het regeerakkoord extra geld wordt vrijgemaakt voor eerlijke en rechtvaardige salariëring en minder werkdruk in het primair onderwijs. Op 27 juni zullen zij hierover een petitie aanbieden in Den Haag.

De prikactie op 27 juni betekent concreet dat de leraren de school een uur later open doen. De leraren komen later op school of geven het eerste uur geen les. Als PO-Raad en lid van het PO-Front steunen wij deze actie. We hebben een manifest ondertekend, omdat we het eens zijn met de andere partijen (onderwijsvakbonden en PO in actie) dat het vijf voor twaalf is. In het [Manifest](#) wordt de politiek opgeroepen te zorgen voor meer geld voor het primair onderwijs. Met dat geld willen we de salarissen in het primair onderwijs verhogen en de werkdruk verlagen. We willen immers ook in de toekomst genoeg goede en gemotiveerde leraren voor de klas hebben staan. Wij hebben schoolbesturen gevraagd deze actie te ondersteunen.

We krijgen ondertussen al veel vragen bij onze helpdesk. De belangrijkste vragen hebben we op een rij gezet in deze handreiking om de leden van de PO-Raad optimaal te ondersteunen. In de handreiking vindt u informatie over waar u aan moet denken bij de prikactie en hoe dit juridisch allemaal werkt. We hebben de informatie verdeeld in actie- en aandachtspunten voor, tijdens en na 27 juni.

Voor de actie

Bonden roepen op tot collectieve actie

Bonden zullen een collectieve actie aankondigen op 27 juni. De prikactie wordt door bonden voor die tijd formeel aangezegd bij de politiek (PO-Raad ondersteunt dit) en bij de PO-Raad als werkgeversorganisatie. Bonden roepen niet op tot staking met volledige werkonderbreking, maar tot een alternatieve vorm van actievoeren. Zij vragen hun leden om een uur geen les te geven. Leraren kunnen wel ander werk doen, zoals teamoverleg, administratieve werkzaamheden, etc. Op scholen kunnen leraren zelf bepalen hoe zij actievoeren. De prikactie valt hiermee onder het recht op collectief actievoeren van medewerkers.

Overleg op de school

Leraren hebben het recht om actie te voeren. Voor u is het handig om tijdig te weten welke leraren wel en welke leraren niet mee willen doen aan de actie en daar een inventarisatie van te maken. U kunt ook vragen of uw leraren helemaal niet willen werken, of dat ze wel willen werken maar geen les willen geven. Als PO-Raad staan wij achter deze actie en wij hopen dat u intern wil communiceren dat ook u de actie ondersteunt, zodat leraren zich vrij voelen om mee te doen en samen een actie vorm te geven. Uiteindelijk beslist elke leraar echter zelf of hij of zij aan de actie wil deelnemen. Voor leraren is het daarom prettig als u van tevoren communiceert of u al dan niet van plan bent tijdens de actie hun salaris door te betalen (zie daarover hieronder meer).

Als duidelijk is hoe leraren bij u op school actie willen voeren, is ook duidelijk wanneer de schooldeuren open kunnen. Als wordt besloten dat de school een uur langer dicht blijft en er zijn leraren die niet mee willen doen aan de actie, kan alvast worden nagedacht over vervangende werkzaamheden voor die uren.

Informereren

- U informeert vooraf de MR over de actie en hoe die wordt vormgegeven.
- U zorgt dat de school/scholen de ouders tijdig informeert/informereren over de actie en wat de actie betekent voor hun kinderen.

Tijdens de actie

Scholen dicht

Leraren bepalen hoe zij de actie willen vormgeven. Zij kunnen hun werk volledig onderbreken voor een uur, maar ze kunnen bijvoorbeeld ook tijdens lestijd een teamvergadering organiseren of administratief werk doen. Bonden vragen hun leden om een uur lang geen les te geven, maar laten het verder aan de leraren hoe zij dat willen invullen.

Als leraren het werk helemaal neerleggen of geen les willen geven, dan kan er geen les worden gegeven. Daar kan het schoolbestuur niets aan doen, dit is overmacht. Het is niet toegestaan om uitzendkrachten in te huren om personeel te vervangen, dit ondermijnt het recht op collectief actievoeren. Als er gewoon te weinig leraren zijn om les te geven, is het toegestaan om de scholen pas een uur later dan normaal te openen. Scholen mogen ouders dan ook verzoeken de leerlingen gedurende dat uur zelf op te vangen.

Er zijn schoolbesturen die de actie zelf organiseren, omdat ze het doel van de actie steunen. Dat kan, maar dan is het schoolbestuur daar zelf verantwoordelijk voor. Leerlingen naar huis sturen of later open gaan kan, maar daarvoor gelden dan dezelfde regels als altijd. Het moet op tijd worden aangekondigd en scholen moeten voldoen aan de minimale onderwijstijden. Schoolbesturen worden uiteraard niet beschermd door het recht op staken zoals dat voor werknemers geldt.

Leerlingen opvangen

Op dit moment zijn juristen het niet eens over of schoolbesturen tijdens de prikactie op 27 juni nu wel of geen opvangplicht voor leerlingen hebben als ouders daar echt niet zelf voor kunnen zorgen. Hierdoor is het onduidelijk of die opvangplicht er nu wel of niet is. Daarom vragen partijen van het POfront gezamenlijk aan schoolbesturen om hier op 27 juni pragmatisch mee om te gaan en iets te regelen voor de ouder die dat echt niet zelf kan.

Het schoolbestuur is er in ieder geval voor verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat ouders ruim van tevoren op de hoogte zijn gesteld van de actie en wat die betekent voor hun kinderen. Van ouders kan worden gevraagd de kinderen tijdens de actie thuis te houden. Het schoolbestuur kan personeel dat werkwilleg is, vragen om op één of meerdere scholen binnen het bestuur opvang te verzorgen. Personeel dat meedoet aan de actie kan niet worden verplicht om voor opvang te zorgen, zij mogen

dit weigeren op grond van hun recht op collectief actievoeren. Het kan voorkomen dat het een schoolbestuur niet lukt om de opvang intern te organiseren. In dat geval kan het schoolbestuur ook externe opvang regelen. De kosten daarvan zijn voor de ouders, die daarover vooraf worden geïnformeerd.

Salarissen doorbetalen

Optie 1: Leraren staken en onderbreken hun werk volledig

Medewerkers mogen besluiten dat ze het werk volledig onderbreken, ook dit valt onder hun recht op collectief actievoeren. Dan hebben ze formeel echter geen recht op salaris. Voor medewerkers in het bijzonder onderwijs is dit vastgelegd in artikel 7:628 van het Burgerlijk Wetboek dat stelt: 'geen arbeid, geen loon'. In de CAO PO is in artikel 11.2 lid 6 een vergelijkbare bepaling opgenomen. Ook voor medewerkers in het openbaar onderwijs geldt dat zij tijdens een volledige werkonderbreking geen recht hebben op salaris. Omdat bonden een collectieve actie organiseren handelen medewerkers niet onrechtmatig als zij besluiten het werk volledig te onderbreken. Zij kunnen daarvoor dus niet worden gesanctioneerd. Ook is meedoen aan de staking geen reden voor ontslag.

Meestal bepalen werkgevers zelf of zij medewerkers die niet werken toch salaris doorbetalen. De Wet op het primair onderwijs (WPO) bepaalt echter dat de bekostiging moet worden besteed aan goed onderwijs. Algemeen wordt aangenomen dat het doorbetalen van salaris aan stakende leraren hier niet onder valt en dat het dus in het primair onderwijs niet is toegestaan tijdens een staking salaris door te betalen. Wij vragen u het salaris ook in dit geval gewoon door te betalen. De PO-Raad steunt het doel van de prikactie en dat geldt ook voor veel schoolbesturen in Nederland. Als elk schoolbestuur ervoor kiest om salaris gewoon door te betalen, maken wij ook als schoolbesturen een duidelijk statement. Indien u besluit salaris door te betalen van niet-werkende medewerkers, kan OCW de daarvoor gebruikte bekostiging terugvorderen. Wij achten de kans dat dit gebeurt klein, maar willen u er volledigheidshalve wel op hebben gewezen.

Mocht u salaris willen inhouden van medewerkers die het werk volledig hebben onderbroken, dan geldt dat u salaris inhoudt van de medewerkers die hebben deelgenomen aan de staking. Medewerkers die hebben gewerkt behouden hun recht op salaris. U houdt salaris in voor de uren dat er niet wordt gewerkt, terwijl de medewerker wel was ingeroosterd. Als de medewerker is ingeroosterd vanaf 08:00u en hij komt pas om 10:00u, dan wordt er dus voor 2 uur salaris ingehouden.

Mocht u salaris willen inhouden, dan moet u 27 juni bijhouden welke medewerkers wel en niet meedoen aan de acties. Wie er wel en niet willen werken moet worden geregistreerd. Werkwilligen moeten worden opgevangen, voor hen kan bijvoorbeeld vervangend werk worden georganiseerd. Het kan ook voorkomen dat werkwilligen als gevolg van de actie niet kunnen werken. Ook dat moet worden geregistreerd. Als medewerkers als gevolg van de actie niet werken terwijl zij dat wel willen, mag ook hun salaris worden ingehouden.

Optie 2: Geen les, wel werken

Veel medewerkers die meedoen aan de actie zullen dit doen door geen les te geven, maar wel ander werk te doen. Omdat de vakbonden de collectieve actie formeel zullen organiseren, hebben leraren het recht om te zeggen dat zij geen les willen geven. Zij kunnen daarvoor niet worden gesanctioneerd of ontslagen. Als medewerkers geen les geven maar wel ander werk doen, behouden zij ook recht op salaris. Wel mogen werkgevers dan een deel van het salaris inhouden. Er is geen duidelijkheid over hoe hoog die inhouding van het salaris zou mogen zijn. Daarom adviseren wij in dat geval het salaris volledig door te betalen. Het is onwaarschijnlijk dat OCW hier een probleem van maakt.

Voor medewerkers is het belangrijk om te weten of u wel of niet van plan bent salaris in te houden als zij staken. Wij adviseren u dan ook dit vooraf duidelijk aan uw medewerkers te communiceren. Ook als leraren meedoen aan de actie door geen les te geven maar wel te werken, is het fijn als zij weten dat zij recht hebben op doorbetaling van salaris.

Petitie

Dinsdagmiddag 27 juni overhandigt PO-front een petitie aan de politiek. Alle scholen voor basis- en special onderwijs wordt gevraagd om tenminste twee mensen af te vaardigen naar Den Haag, om te laten zien dat deze petitie breed wordt gesteund. Dat kan met leraren, ondersteunend personeel, ouders, de directie of bestuurders. De PO-Raad vraagt schoolbesturen om hier aandacht aan te besteden en medewerkers de mogelijkheid te geven om hier aan mee te werken. Zij moeten zich via de website aanmelden voor de bijeenkomst ([link](#)).

Na de staking

Gemist lesuur en onderwijstijd

Door de prikactie zal er op veel scholen een uur minder les worden gegeven op 27 juni. De Onderwijsinspectie controleert of er aan de minimale onderwijstijden is voldaan. Veel scholen hebben behoorlijk wat marge in lesuren ingebouwd, waardoor een uur korter les niet tot problemen zal leiden.

Gemist lesuur hoeft niet te worden ingehaald door leraren

Als leraren besluiten deel te nemen aan de actie, dan wel door even helemaal niet te werken, dan wel door een uur geen les te geven, hoeven zij dit lesuur later niet in te halen. Leraren verplichten dit uur later alsnog in te halen is in strijd met het recht op collectief actievoeren. Ook hoeven leraren geen verlof op te nemen voor de tijd dat zij actie hebben gevoerd.

Actie voeren in het primair onderwijs is uniek

Een staking of prikactie in het primair onderwijs is zeer uniek, maar het water staat bij de leraren nu echt aan de lippen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs, maar kunnen die niet meer garanderen als er niet meer voldoende, goede, gemotiveerde leraren voor de klas staan. Daarom ondersteunt de PO-Raad de actie en vraagt dat ook aan de aangesloten schoolbesturen.

Wij vragen schoolbesturen daarom samenvattend om:

- leraren alle ruimte te geven om aan de actie mee te doen en om een actie te organiseren;
- ouders te betrekken bij de actie en goed te informeren;
- salarissen van alle medewerkers volledig door te betalen, ongeacht hoe zij actie willen voeren;
- twee mensen per school af te vaardigen naar Den Haag om de petitie te overhandigen.

Wij horen graag hoe u als schoolbestuur wilt omgaan met de prikactie, zodat we daar een indruk van krijgen en andere leden kunnen informeren en inspireren. U kunt uw reactie plaatsen op Mijn PO-Raad.

Bij overige vragen of opmerkingen kunt u uiteraard terecht bij onze helpdesk, via helpdesk@poraad.nl

Versie 3, 21 juni 2017